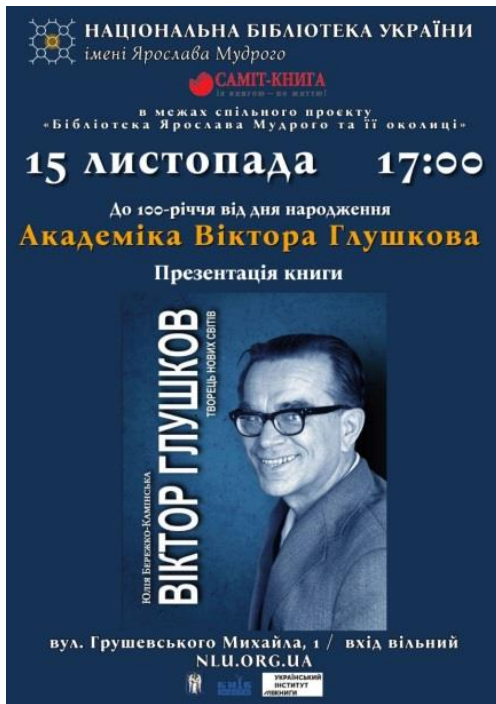

КІБЕРНЕТИКА та КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Описано враження автора від участі в презентації книги Юлії Бережко-Камінської «Віктор Глушков – творець нових світів», яка вийшла друком у видавництві Саміт-Книга 2023 року до 100-річчя від дня народження академіка В.М. Глушкова. Презентація відбулась 15 листопада 2023 року в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого, де авторка книги, укладачі видавництва та їх численні гості поділилися спогадами про видатного вченого, згадали його творчий шлях та проаналізували вплив ідей Віктора Михайловича на сучасні напрями розвитку інформаційних технологій та цифровізацію економічної, соціальної, освітньої та оборонної діяльності в країні.

Ключові слова: В.М. Глушков, кібернетика, Інститут кібернетики, ІТ-технології.

© Е.П. Карпець, 2023

УДК 929:[004+519.7]

DOI:10.34229/2707-451X.23.4.1

Е.П. КАРПЕЦЬ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ "ВІКТОР ГЛУШКОВ – ТВОРЕЦЬ НОВИХ СВІТІВ"

Перші подихи зими і кружляння заметілі змушують поглянути на рік, що минає та визначити його важливі події. І незважаючи на всі труднощі та тяготи, що ми долаємо нині, світла та яскрава подія відзначила цей рік – це 100-літній ювілей Віктора Михайловича Глушкова, видатного кібернетика, математика, організатора Інституту кібернетики в Україні і просто геніального вченого.

Колектив Інституту кібернетики, і співробітники НАН України брали активну участь у цілій низці урочистостей з нагоди відзначення ювілею В.М. Глушкова [1].

Особлива подія, що відбулась 15 листопада 2023 року в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого, – це презентація книги Юлії Бережко-Камінської «Віктор Глушков – творець нових світів», яка вийшла друком у видавництві Саміт-Книга 2023 року до 100-річчя від дня народження Академіка [2].

Про Віктора Михайловича написано багато чудових монографій його соратниками, колегами, послідовниками та учнями [3–8]. В цих роботах перед нами постає непересічна особистість, основоположник інформаційних технологій в Україні, геній, що набагато випередив свій час. Він увійшов у історію ІТ як розробник теорії цифрових автоматів, творець багатопроцесорних макроконверсних суперЕОМ, організатор Інституту кібернетики АН України та безпосередній керівник проектів перших ЕОМ «Дніпро», «Київ», «МИР», а також розробок, які дозволили на практиці створювати штатні системи ППО, керувати космічними польотами. Наукова школа В.М. Глушкова отримала широку популярність завдяки дослідженням в області цифрових автоматів, систем проектування ЕОМ, теорії і практики побудови ЕОМ для інженерних розрахунків, машин з високим внутрішнім інтелектом і управляючих машин [3–7].

І надзвичайно вражаючим було уміння Віктора Михайловича передбачати втілення в життя революційних ідей та інноваційних проектів. Наше цифрове сьогодення від електронного урядування, досягнень в галузі штучного інтелекту до смарт-приладів у побуті – усе це є реалізацією ідей В.М. Глушкова про новий світ з ІТ-технологіями.

Юлія Бережко-Камінська талановито написала книгу, що розрахована на широкий загал читачів. Саме такий формат книги знайшов підтримку та схвалення Віри Вікторівни Глушкової. З глибокою повагою, щирістю та теплотою письменниця зуміла показати поряд з рисами геніального вченого та організатора новітніх розробок, ще й риси мудрого керівника, гарного товариша для колег, любителя активних спортивних розваг, а ще й турботливого і люблячого батька і чоловіка. Авторка книги зуміла цікаво, доступно і захопливо розповісти про складні винаходи і розробки в царині ІТ-технологій, що стало достойним внеском у популяризацію не лише наукового спадку В.М. Глушкова, але й сучасних розробок його послідовників у кібернетиці та ІТ-технологіях.

В презентації взяли участь співробітники Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України. Надзвичайно натхненними були спогади академіка НАН України *Олександра Васильовича Палагіна*. Глибокою теплотою та вдячністю сповнені спогади *Тетяни Павлівни Подчасової*, яка брала активну участь у створенні перших АСУ на підприємствах країни та більш ніж п'ятдесят років працювала в Інституті кібернетики (рис. 1).

а

б

РИС. 1. а – виступ академіка НАН України О.В. Палагіна; б – О.В. Палагін та Т.П. Подчасова

Під час підготовки матеріалу для книги *Юлія Бережко-Камінська* провела ряд інтерв'ю із співробітниками Інституту кібернетики НАН України (директором – академіком НАН України *І.В. Сергієнком*, заступником директора – академіком НАН України *О.В. Палагіним*, працівниками відділу, що очолював В.М. Глушков, – *С.С. Гороховським*, *М.К. Мороховець*, *О.Б. Годлевським*). Їхні унікальні спогади про Віктора Михайловича не лише увійшли до книги, але й були записані як відеоматеріал і частково оприлюднені на сайті віртуального Музею історії ІТ технологій в Україні [9]. На сайті віртуального музею зберігаються матеріали, що містять чудові спогади сучасників про Віктора Михайловича, велика кількість артефактів та фото, що ілюструють тогочасну атмосферу становлення та розвитку творчого колективу кібернетиків під керівництвом їх молодого і енергійного керівника. Багато з цих матеріалів були надані авторці книги керівниками музею (*В.Б. Бігдан*, *Т.І. Малашок*) та підсилили наукову складову нової книги, але ще велика частина доступна на сайті віртуального музею [9].

Про свої враженнями від сприйняття наукової спадщини Віктора Михайловича говорив ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка *Володимир Бугров*; емоційно та цікаво розповіли *Василь Піхорович*, старший викладач кафедри філософії НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського та *Олена Каптур*, заступник декана факультету комп'ютерних наук та кібернетики КНУ імені Тараса Шевченка. Надзвичайно тепло та творчо атмосферу заходу створював та підтримував модератор зустрічі *Олесь Доній* – українській журналіст, телеведучий, політик та громадський діяч.

В заході взяла участь онука Віктора Михайловича – Вікторія разом з донькою Ніною (рис. 2). Для створення книги Вікторія надала багато фото та документів з родинного архіву Академіка, що раніше не публікувалися у спогадах та монографіях.

РИС. 2. Онука В.М. Глушкова Вікторія Львова з авторкою книги Юлією Бережко-Камінською та дочкою Ніною

Створення книги стало можливим завдяки програмі Українського інституту книги за кошти Міністерства культури та інформаційної політики України та завдяки кропіткій роботі видавця *Івана Степуріна* і *Сергія Вакаріна* (голови організації NGO UKRAINE, почесного доктора Манчестерського університету). Саме подібні програми дають можливість популяризувати інформацію про визначні особистості, чия творча енергія сприяла становленню та розвитку наукових ідей та шкіл світового рівня.

Список літератури

- 100-РІЧЧЯ В.М. ГЛУШКОВА. <https://www.incyb.kiev.ua/100-glushkov> (звернення: 20.11.2023)
- Відбулася презентація книги "ВІКТОР ГЛУШКОВ. Творець нових світів" (автор Юлія Бережко-Камінська). https://sbook.com.ua/uk/news/624_vidbylacia-prezentacia-knygy-victor-hluchkov-tvorch-novih-svitiv-julia-berezhko-kaminska (звернення: 20.11.2023)
- Маленькі розповіді про великих учених. Ювілейний збірник за ред. Б.М. Малиновського. К: ТОВ "Видавництво Горобець", 2022. 400 с. http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/DIFFERENT/ShortStories_u.html
- Малиновський Б.М. Нариси з історії комп'ютерної науки та техніки в Україні. Київ: "Фенікс", 1998. 290 с. http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/TXT/MalinovskyEssays_ukr.pdf
- В.М. Глушков. Минуле, що лине у майбутнє. До 90-річчя від дня народження вченого. / упоряд.: Т.П. Мар'янович. Київ: Академперіодика, 2013. 290 с. http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/GL_HALL2/GL_Maryanovich_u.html
- Сергієнко І.В. Наукові ідеї В.М. Глушкова і розвиток актуальних напрямів інформатики. К: Наук. думка, 2013. 287 с.
- Петрук В.І. В.М. Глушков і Київський університет. Київ: "Київський університет", 2013. 200 с.
- Міщенко Н.М. Інститут кібернетики НАНУ: все починалося у Феюфанії ... (1956–1958). Спогади, ч. 1. <https://cyberua.info/novyny/ik-nanu-vse-pochynalosja-u-feofaniji-spohady-ch1-nadija-mishchenko/> (звернення: 20.11.2023)
- Віртуальний музей "Історія розвитку інформаційних технологій в Україні". http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/museum-map_u.html (звернення: 20.11.2023)

Одержано 24.11.2023

Карпець Елеонора Петрівна,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України, Київ.
<https://orcid.org/0000-0002-2143-4225>
eleonora.karpets@gmail.com